

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเนื่องจากเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ และการรับกระแสอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติ ซึ่งเข้ามามีบทบาทมีส่วนทำให้ค่านิยมและความเชื่อของคนไทยและสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประกอบกับการที่สังคมไทยยอมรับอิทธิพลและวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาอย่างรวดเร็วและประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งต้องการที่จะพัฒนาระบบการศึกษาให้เป็นมาตรฐานสากล ซึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546, หน้า 18) ได้นำเสนอว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีกระบวนการร่างที่กลั่นกรองมาจากความเรียกร้องความ ต้องการของประชาชนรัฐธรรมนูญมีแนวทางหลักสำคัญนำไปสู่การปฏิรูปการเมืองการบริหารและการจัดการในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น รวมถึงการปฏิรูปด้านการศึกษาของชาติอันเป็นที่มาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2 ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม) เกี่ยวกับการศึกษา เพื่อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ โดยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ใช้ในการสื่อสารซึ่งจะต้องมีพื้นฐานของการศึกษา เป็นแกนหลักสำคัญๆ ปัจจุบันภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในการที่จะดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพราะความล้มเหลวขององค์กรต่างๆ ที่ผ่านมา สืบเนื่องจากการขาดผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (ธิติพร ดนัยโชติ, 2549, หน้า 42) องค์กรที่มีการจัดการที่ดีย่อมมีบุคลากรที่มีความเป็นผู้นำที่เก่งและมีประสิทธิภาพ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความสามารถในการสื่อสารทั้งภายในและระหว่างองค์กรในขณะเดียวกันสามารถสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมจากใจ (Participative Cooperation) เพื่อนำองค์กรไปสู่ความก้าวหน้าและลดปัญหาความขัดแย้งในการประสานงานกับบุคคลรอบข้าง ดังนั้นผู้นำสมัยใหม่จะประสบความสำเร็จได้ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่รุ่มเร้าอยู่ตลอดเวลาผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถทำให้ผู้ร่วมงาน ทำงานได้อย่างมีคุณภาพและเต็มความสามารถ ในองค์กรทางการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ รับผิดชอบในการจัด

การศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ ผู้บริหารจะต้องดำเนินการจัดการศึกษา จัดระบบความคิดและระบบการบริหาร ใ้ผู้บริหารเป้าหมายทำให้สถานศึกษาดำรงอยู่และก้าวหน้า สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ต้องการผู้บริหารที่เข้มแข็ง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการ การเรียนการสอน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารขึ้นอยู่กับคุณภาพการเป็นผู้นำของผู้บริหารในการทำให้สถานศึกษา มีความเจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ภาวะผู้นำที่มีคุณภาพของผู้บริหารจะมีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา (เสาวนิตย์ ทวีสันตนิกุล, 2548, หน้า 3 อ้างถึงใน Alkin , 1992, p.718) ภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหารจะต้องมีความรู้และทักษะพื้นฐานมีพื้นฐานความคิดที่ถูกต้องและพื้นฐานหลักวิชาที่แม่นยำ มีคุณธรรม (Moral agent) และมีความชำนาญในการใช้เครื่องมือการติดต่อสื่อสาร การใช้อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี ตามทันโลก ทันต่อการเปลี่ยนแปลง รู้จักวิธีการกระจายอำนาจ สร้างความศรัทธา (Empowering) และมีวิสัยทัศน์ (Vision) พัฒนาการตนเองอยู่เสมอ (เกษม วัฒนชัย, 2546, หน้า 3-21) และการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดคุณภาพการศึกษา ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ ส่วนที่ 4 มาตรา 80 (3) และ (4) รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังนี้ (3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมาย เพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้า ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม โลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนาและเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (ราชกิจจานุเบกษา, 2550, เล่ม 124 หน้า 23)

การที่จะพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีคุณภาพนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน ซึ่งผู้ที่จะมีผลกดันให้การพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพนั้น ผู้นำองค์กรต้องตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพ และภาวะผู้นำก็มีส่วนช่วยให้การพัฒนาการศึกษาไทยประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำสัมพันธ์กับประสิทธิผลของงาน และภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กร เนื่องจาก ผู้นำมีความสำคัญ จึงมีแนวคิด และการศึกษาในเรื่องการพัฒนาความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำเกิดขึ้น สำหรับในประเทศไทย ในช่วงสองทศวรรษ

ที่ผ่านมาได้มีการศึกษาภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงนี้ แนวคิดทฤษฎีใหม่ที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน คือ แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นทฤษฎีภาวะผู้นำแนวใหม่ หรือเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ เนื่องจาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ใหม่ ไปสู่ภาวะผู้นำแบบมีวิสัยทัศน์ มีการกระจายอำนาจหรือการเสริมสร้างพลังใจ เป็นผู้มีคุณธรรม และมีการกระตุ้นผู้ตามให้มีความเป็นผู้นำด้วย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้จะพิจารณาที่ลักษณะของผู้นำ พฤติกรรม อำนาจ รวมทั้ง ตัวแปรสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแนวทางที่กว้างกว่าแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำอื่นๆ ผลจากการวิจัยเชิงประจักษ์และการฝึกอบรมพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับในองค์กรของประเทศต่างๆ จำนวนมากพบว่า ผู้บริหารหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้ประสิทธิภาพของงานและองค์กรสูงขึ้น แม้ว่าสภาพการณ์ขององค์กรจะมีข้อจำกัดต่างๆ เพียงใด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 2-3)

สถานศึกษาต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญและได้มีการพยายามพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการศึกษา โดยการนำแนวคิดทางการบริหารจัดการทั่วไปเข้ามาใช้ในวงการศึกษา ทั้งนี้มีแนวคิดสำคัญแนวคิดหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจ และมีการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเหมาะสมกับบริบทองค์กรทางการศึกษา คือ TQM หรือการจัดการคุณภาพทั้งองค์กร การจัดการคุณภาพทั้งองค์กร เป็นแนวทางการบริหารองค์กรแนวหนึ่งที่น่าสนใจ เรื่องคุณภาพที่เกิดจากการร่วมมือของทุกคน โดยมีเป้าหมายระยะยาว เพื่อความสำเร็จที่เน้นความพึงพอใจของลูกค้าในผลผลิตบริการและผลประโยชน์ตอบแทนของสมาชิกทุกคนในองค์กรและสังคมส่วนรวม ซึ่งมีลักษณะสำคัญ คือ 1) เน้นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือบริการ 2) เน้นการปรับปรุงระบบงานเพื่อขจัดความผิดพลาด และความสูญเสียนั้น 3) เน้นการเพิ่มอำนาจโดยการเสริมสร้างพลังอำนาจ 4) เน้นการปรับปรุงต่อเนื่อง 5) เน้นการตัดสินใจโดยอาศัยตัวเลขข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง 6) เน้นการเพิ่มศักยภาพบุคคล 7) เน้นการทำงานเป็นคณะบุคคลหรือเป็นทีม 8) เน้นการจัดการให้มีส่วนร่วมได้ส่วนเสียให้มีความร่วมมือระยะยาว การประยุกต์ใช้ความต้องการจัดการคุณภาพทั้งองค์กร ดำเนินไปอย่างกว้างขวางทั้งองค์กรหลักๆ และองค์กรขนาดใหญ่ องค์กรภาครัฐและเอกชน ช่วยให้เกิดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการมีความก้าวหน้าและมีความยั่งยืนท่ามกลางสังคมและการแข่งขันได้อย่างชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2552, หน้า 41-47)

จากโรงเรียนเอกชนเป็นองค์กรหนึ่งในการจัดการศึกษาที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศไทย กรุงเทพมหานครมีโรงเรียนเอกชนเป็นจำนวนมากทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่จนถึงใหญ่พิเศษ การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้มีประสิทธิภาพนั้นสิ่งสำคัญที่สุด ก็คือ ความพร้อมในด้านต่างๆ ดังที่ วิลาศ คำภายย์ (2553, หน้า 4-5) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ มีระบบ

การบริหารงานบุคลากรสำหรับครูบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรเพื่อเป็นหลักประกันว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาจะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้รับการดูแลที่ดีทั้งค่าตอบแทนและสวัสดิการต่างๆ รวมทั้งมีโอกาสนในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ไม่ค่อยไปกว่าสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับอยู่เดิม มีระบบการบริหารงบประมาณเพื่อการศึกษาที่มีประสิทธิภาพทั้งการระดมการจัดสรรและการใช้งบประมาณอันจะก่อให้เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งการตรวจสอบความโปร่งใสเพื่อให้การใช้งบประมาณเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด มีระบบการบริหารงานวิชาการที่เข้มแข็งตลอดจนความพร้อมด้านอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยสามารถรองรับนักเรียนเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอย่างเต็มภาคภูมิ จากการที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มที่เรียกว่า “ประชาคมอาเซียน” ได้เกิดความพยายามที่จะพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิตให้มีศักยภาพในการแข่งขันระดับสากลและเป็นที่ยอมรับของต่างชาติเช่นกัน สำหรับประเทศไทยได้มีการขับเคลื่อนโครงการ “โรงเรียนมาตรฐานสากล” มาเป็นกลยุทธ์หลักในการยกระดับศักยภาพของประชากร เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต โดยเริ่มทดลองนำร่องตั้งแต่ปี 2553 ซึ่งมีแนวดำเนินการ โดยให้โรงเรียนศึกษาและเรียนรู้จากโปรแกรมการเรียนต่างๆ เช่น หลักสูตร EP เป็นต้น ซึ่งจะตรงกับนโยบายหลักด้านการศึกษาของ ฯพณฯ ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ภายใต้การบริหารของ ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ชาติดำรงเวช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายที่ 11 สื่อสารภาษาอังกฤษได้ พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 80% ของนักเรียนทั้งประเทศพูดภาษาอังกฤษได้ พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 (นโยบายหลักด้านการศึกษาของ ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี, 2555, หน้า 12)

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญเพราะการศึกษาจะนำไปสู่การพัฒนาคนในชาติให้เจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะทางด้านภาษา ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารพบปะและแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่มีความสำคัญมากเนื่องจากประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเนื่องจากสารสนเทศต่างๆ ที่เข้ามาสู่ประเทศไทยทุกวันนี้ส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการสื่อสาร จึงจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาความสามารถทางการใช้ภาษาอังกฤษของคนในชาติให้อยู่ในระดับที่สามารถสื่อสารกับประชาคมโลกได้อย่างเหมาะสม ซึ่งโรงเรียนเอกชนเป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของไทยมาโดยตลอดเนื่องจากการเป็นเอกชนจึงมีความคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการซึ่งโรงเรียนเอกชนจำเป็นต้องปรับบทบาทให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีบทบาทสำคัญในการบริหาร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหาร

คุณภาพทั้งองค์การของโรงเรียนสองภาษาเอกชนเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบว่าภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงกับการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของโรงเรียนสองภาษาเอกชน เขต กรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไรซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียนสองภาษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร เพื่อการจัดการศึกษาและการเตรียมความพร้อมใน เปลี่ยนแปลงกับการบริหารคุณภาพทั้งองค์การได้อย่างเหมาะสม และพัฒนาคุณภาพการบริหาร คุณภาพทั้งองค์การของโรงเรียนสองภาษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างคุ้มค่าและมี ประสิทธิภาพ

คำถามในการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนสองภาษาเอกชน เขต กรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของครู อยู่ในระดับใด
2. ระดับการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของผู้บริหาร โรงเรียนสองภาษาเอกชน เขต กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครู อยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ ของผู้บริหาร โรงเรียนสองภาษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครู มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนสองภาษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของผู้บริหาร โรงเรียนสองภาษา เอกชน เขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารคุณภาพทั้ง องค์การของผู้บริหาร โรงเรียนสองภาษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานการวิจัย

ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสองภาษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรที่ศึกษา

1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามทฤษฎีของเบส (Bass, 1985, pp.19-31) ได้แก่

- 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์
- 2) การสร้างแรงบันดาลใจ
- 3) การกระตุ้นทางปัญญา
- 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

1.2 การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การตามแนวคิดของจูราน (Juran, 1986 อ้างถึงใน กาญจนา แสงสารพันธ์, 2548, หน้า 70) พิจารณาแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน
- 2) ด้านกลยุทธ์และการวางแผนปฏิบัติงาน
- 3) ด้านการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรมนุษย์
- 4) ด้านสารสนเทศและการวิเคราะห์
- 5) ด้านกลุ่มวิชาการและทีมงานในโรงเรียน
- 6) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ
- 7) ด้านผลการดำเนินงานของโรงเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนสองภาษาเอกชน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 48 โรงเรียน ครูจำนวน 7,215 คน (ข้อมูลจากสำนักบริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในวันที่ 9 ตุลาคม 2555)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือครูผู้สอนโรงเรียนสองภาษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานครจำนวน 48 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง ครูจำนวน 364 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ตามตารางการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน วาโร เฟ็งส์วัตต์, 2551, หน้า 191) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ โรงเรียนใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

3. ระยะเวลาที่ศึกษา

การวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่สิงหาคม 2555 ถึง มีนาคม 2556

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่สามารถทำให้องค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปในทางที่ดีขึ้น เป็นที่ยอมรับและนับถือ ในความสามารถในการบริหาร มีความเชื่อมั่นในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายใดการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยยึดแนวคิดของ เบส และอโวลิโอ (Bass and Avolio, 1990, p.82) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (2) การสร้างแรงบันดาลใจ (3) การกระตุ้นทางปัญญา (4) การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ร่วมงานได้ว่าจะทำให้ประสบความสำเร็จได้ มีดังนี้ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานที่ชัดเจน กล้าคิดและกล้าตัดสินใจทำสิ่งใหม่ๆ มีการระดมความคิดเห็นและเป้าหมายการทำงานอย่างชัดเจน สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์ มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

2. การสร้างแรงบันดาลใจ หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่มีความเชื่อมั่นและความสามารถในการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีการให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูในการทำงานมีการกระตุ้นให้ครูตระหนักถึงความสำคัญ และคุณค่าของงานมีแรงจูงใจให้ครูปฏิบัติงานโดยเห็นแก่ประโยชน์ขององค์กรเป็นหลักมีความมั่นใจว่าครูสามารถแก้ไขปัญหาและเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง

3. การกระตุ้นทางปัญญา หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่มีการกระตุ้นให้ครูแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตน มีการให้กำลังใจแก่ครูในการคิดหาทางแก้ปัญหาการทำงาน มีการให้ความรู้และคำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานและวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ครูสามารถคิดแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง มีการแสดงให้ครูเห็นว่าปัญหาและอุปสรรค เป็นสิ่งที่ท้าทายที่สามารถเอาชนะได้ด้วยการร่วมคิด ร่วมทำ มีการสนับสนุนให้ครูหาแนวทางปฏิบัติและวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการทำงาน

4. การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่มีการให้การดูแล เอาใจใส่ครูเป็นรายบุคคล ทำให้ครูรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ มีการปฏิบัติต่อครูแต่ละคนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการมอบหมายงานให้ครูตามความรู้ ความถนัดและความสามารถของครูแต่ละบุคคล มีการส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเป็นรายบุคคล มีการสร้างบรรยากาศให้ครูได้มีการพบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะร่วมกัน

การบริหารคุณภาพทั้งองค์กร หมายถึง แนวทางในการบริหารองค์กรที่ยึดถือคุณภาพเป็นศูนย์กลางและอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกๆ คนในองค์กร โดยมุ่งเป้าหมายไปที่ความสำเร็จระยะยาวขององค์กร ส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของนักวิชาการหลายท่านซึ่งทำการสังเคราะห์มาจากแนวคิดของ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2539, หน้า 33) วีรพจน์ ลือประสิทธิ์กุล (2540, หน้า 145-146) โดยครอบคลุมหัวข้อ ดังนี้ การบริหารคุณภาพทั้งองค์กร 7 ด้าน ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (2) กลยุทธ์และการวางแผนการปฏิบัติงาน (3) การพัฒนาและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (4) สารสนเทศและการวิเคราะห์ (5) กลุ่มวิชาการและทีมงานในโรงเรียน (6) กระบวนการบริหารจัดการ (7) ผลของการดำเนินงานของโรงเรียน

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง การที่ผู้บริหารมีการใช้ความรู้ ความสามารถ และวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นความสำเร็จในการทำงานเป็นสำคัญ มีการกำหนดทิศทางการบริหารที่ชัดเจนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มีการส่งเสริมการสร้างและการ นำนวัตกรรมมาใช้ในโรงเรียน มีการมอบอำนาจการตัดสินใจในการทำงานไปสู่หน่วยงานย่อยใน โรงเรียน มีการพัฒนาโครงสร้างการบริหาร เพื่อสนับสนุนระบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียน มีการส่งเสริมให้บุคลากรทำงานโดยมุ่งเน้นคุณภาพเป็นสำคัญ มีการให้คำปรึกษาหรือ ปฏิบัติหน้าที่การทำงานอย่างมีคุณภาพ มีการส่งเสริมให้ชุมชน สังคม ผู้ปกครอง เห็นความสำคัญของการ ศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. กลยุทธ์และการวางแผนปฏิบัติงาน หมายถึง มีการวางแผนกลยุทธ์ มีเป้าหมายมุ่ง สร้างความพึงพอใจแก่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีการวางแผนกลยุทธ์มุ่งเสริมสร้าง ความสามารถในการแข่งขันให้แก่สถานศึกษา มีการใช้แผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาโรงเรียน เป็น เครื่องกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน มีการปรับแผนกลยุทธ์ไปสู่แผนปฏิบัติงานของทุกฝ่ายใน โรงเรียน มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา แห่งชาติ มีการดำเนินงานตามแผน มีผู้รับผิดชอบและมีการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่ วางไว้ มีการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพงานในฝ่ายต่างๆ ให้สอดคล้องกับแผน ยุทธศาสตร์ มีการวางแผนการปรับปรุงคุณภาพการทำงานในทุกฝ่ายให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

3. การพัฒนาและจัดการทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง การพัฒนาแผนพัฒนางาน 4 งาน ในด้านการปฏิบัติที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน มีแผนพัฒนา บุคลากรของโรงเรียนทั้งในด้านทักษะและคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และ แผนปฏิบัติงานของโรงเรียน มีระบบการประเมินคุณภาพผลงานและระบบการให้ผลตอบแทนแก่ บุคลากรอย่างยุติธรรม มีการอบรมและพัฒนาบุคลากรทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ มีการเปิดโอกาสให้ บุคลากรได้ส่งเสริมและกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีการ สร้างสรรค์สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานให้ถูกสุขลักษณะ และมีกิจกรรมที่ยกระดับ คุณภาพชีวิตของบุคลากร มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA เป็นประจำทุกงาน

4. สารสนเทศและการวิเคราะห์ หมายถึง การจัดระบบการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลและ สารสนเทศที่เป็นประโยชน์เพื่อสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจ การวางแผนและการปรับปรุง คุณภาพในทุกระดับ ทุกหน้าที่

5. กลุ่มวิชาการและทีมงานในโรงเรียน หมายถึง ทีมงานในกลุ่มสาระวิชาปฏิบัติงาน เพื่อการวางแผนเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ การสร้างเสริมพลังกลุ่ม การพัฒนาฝึกอบรมบุคลากรอย่าง ต่อเนื่อง การกำหนดบทบาทอย่างชัดเจน โดยการตั้งทีมปฏิบัติงานตามความถนัดในการบริหารงาน

เป็นทีม มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการปฏิบัติงานด้านการติดต่อสื่อสารของข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีความรวดเร็วและชัดเจน และมีการเตรียมเอกสารข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนที่เป็นปัจจุบัน โดยการพัฒนาเทคโนโลยีหลักๆ เพื่อจัดการเรียนรู้และการบริหารงานต่างๆ โดยมีข้อมูลและสารสนเทศเพียงพอในการบริหารงาน

6. กระบวนการบริหารจัดการ หมายถึง การพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานในทุกหน้าที่ และมีแผนปฏิบัติการเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล โดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดมาตรฐานของงานอย่างมีคุณภาพที่บุคลากรมีความพึงพอใจ มีการจัดกิจกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการบันทึกและรายงานผลการประเมินให้ทุกฝ่ายทราบ มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงานเพื่อให้ทันต่อความต้องการและทิศทางการศึกษา มีการจัดให้มีโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนด้วยวิธีหลากหลายอย่างต่อเนื่อง มีการเปิดโอกาสให้ชุมชน สังคมและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

7. ผลของการดำเนินงานของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดตัวชี้วัดที่แสดงผลลัพธ์ด้านความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีการจัดทำกราฟ สถิติ ที่แสดงผลลัพธ์ด้านคุณภาพของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น มีตัวชี้วัดที่แสดงผลลัพธ์ของความก้าวหน้าในการเข้าสู่การรับรองคุณภาพการศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอก มีข้อมูลสรุปการประเมินผลงานบุคลากรรายบุคคลและฝ่ายต่างๆ ที่แสดงถึงการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ และมีผลงานเป็นที่น่าพอใจ มีตัวชี้วัดที่แสดงผลของความพึงพอใจของบุคลากรในการทำงานอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานในโรงเรียนเป็นไปตามเป้าหมาย มีการประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ผลการดำเนินงานของโรงเรียนต่อสาธารณชน

โรงเรียนสองภาษาเอกชน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียนสองภาษาเอกชน ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ

EP (English Program) หมายถึง หลักสูตรการเรียนการสอนที่จัดให้เรียนแบบสองภาษา

ครูผู้สอน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีต่างๆ ในโรงเรียนสองภาษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้องค์ความรู้เพื่อใช้ในการส่งเสริมการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของโรงเรียนสองภาษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร
2. ได้องค์ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสองภาษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร
3. ได้ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของโรงเรียนสองภาษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี